

**ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ТОЛЕРАНТНОСТІ
ДО ЛЮДИНИ З ІНВАЛІДНІСТЮ У ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ
(НА ПРИКЛАДІ КИЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА)**

Марина Васильєва-Халатникова

кандидат педагогічних наук,
доцентка кафедри соціальної реабілітації та
соціальної педагогіки
факультету психології,
Київський національний університет
імені Тараса Шевченка,
E-mail: m-vasileva@knu.ua

Прагнення жити у безпечному суспільстві стає тенденцією нового світу. Така потреба породжує створення нового культурного осередку, який будується на принципах взаємоповаги та прийнятті, а саме побудова толерантного середовища [3; 5].

Організація Об'єднаних Націй оголосила 1995 рік роком толерантності. У рамках його проведення держави-члени ЮНЕСКО прийняли Декларацію принципів толерантності, що містить такі визначення цього поняття: повага, прийняття та правильне розуміння багатого різноманіття культур, форм самовираження та самовиявлення людської індивідуальності; політична і правова потреба; активна позиція, що формується на основі визнання універсальних прав та основних свобод особистості [7, с. 40].

Толерантність до людини з інвалідністю є соціально-педагогічним явищем, яке поступово актуалізується у закладах освіти. Про це свідчать численні міжнародні та вітчизняні проєкти інклюзивної спрямованості.

3 червня 2020 р. затверджена Концепція розвитку інклюзивної освіти в рамках проєкту «Університет рівних можливостей» Київським національним університетом імені Тараса Шевченка.

Завдання Концепції розвитку інклюзивної освіти полягають у:

- формуванні інклюзивного середовища Університету шляхом забезпечення рівних прав всіх суб'єктів освітнього середовища;
- підвищенні рівня інклюзивної культури в Університеті шляхом формування соціальної, комунікативної толерантності (толерантної спільноти);
- забезпеченні архітектурної, інформаційної, освітньої та соціальної доступності Університету;
- продовженні впровадження інституційних змін, пов'язаних із забезпеченням інклюзивного навчання;
- створенні матеріально-технічної бази, яка буде адаптована до людей з інвалідністю;
- удосконаленні системи підвищення рівня кваліфікації науково-педагогічних працівників та їхньої підготовки науково-педагогічних кадрів до роботи в умовах інклюзивної освіти;
- сприянні поширенню інклюзивних освітніх технологій [4, с. 3].

Соціально-педагогічна ідея даної Концепції розвитку інклюзивної освіти полягає у забезпечення права на якісну вищу освіту людей з інвалідністю у закладі вищої освіти.

У рамках проєкту «Університет рівних можливостей» відбувається робота над двома напрямками:

1. створення доступних архітектурним умов для людей з інвалідністю;
2. створення інформативних ресурсів та проведення заходів, спрямованих на підвищення рівня толерантності до людей з інвалідністю серед студентської спільноти [1].

Відповідно до проєкту реалізовано:

1. Визначено «Індекс інклюзивності» та забезпечена архітектурна доступність корпусів Університету та студентського містечка.
2. Розроблено порядок супроводу людей з інвалідністю та інших маломобільних груп населення.
3. Розроблено пам'ятку про правила комунікації із людьми з інвалідністю.
4. Проведено цикл теоретичних лекцій та практичних занять з інклюзії в освіті.
5. Створено інформаційне відео у форматі мультиплікаційного фільму з метою популяризації навчання у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка для людей з інвалідністю.

Для комфортного навчання забезпечена архітектурна, інформаційна, освітня та соціально-педагогічна доступність освітнього середовища та студмістечок.

Приміщення факультетів та інститутів облаштовано:

- пандусами для маломобільних людей;
- санвузлами для маломобільних людей;
- ліфтами для маломобільних людей;
- тактильними стрічками і полосами для людей з порушеннями зору;
- тактильними та направляючими плитками для людей з порушеннями зору;
- вказівниками зі шрифтом Брайля;
- паркувальними місцями для автомобілів [4].

Задля забезпечення соціально-педагогічної та комунікативної толерантності у рамках проєкту «Університет рівних можливостей» створено Пам'ятку «Про правила комунікації із людьми з інвалідністю» [6]. Пам'ятка має наступне наповнення:

1. Правила із комунікації з людьми із порушенням опорно-рухового апарату, на візках та з ДЦП;
2. Поради із супроводу людей на візку
3. Поради із комунікації та роботи з людьми з порушенням зору
4. Правила із супроводу незрячої людини.
5. Поради при організації заходів.
6. Правила надання першої допомоги при нападі епілепсії.

Важливою складовою толерантного освітнього середовища є формування єдиного понятійного апарату до людей з інвалідністю, тому у пам'ятці розміщений словник коректних висловлювань до людей з інвалідністю.

У рамках проєкту «Університет рівних можливостей» проведено теоретично-практичні тренінги для заступників керівників навчальних підрозділів, представників студентського самоврядування та співробітників університету. Завдяки цим заходам учасники опанували теоретичні знання та практичні навички поведінки з людьми з порушенням зору, опорно-рухового апарату та слуху [2].

Київський національний університет імені Тараса Шевченка реалізує стратегію відкритого університету для людей з інвалідністю. Тому, постійно впроваджує рішення, що полегшують навчання для них.

Таким чином, Київський національний університет імені Тараса Шевченка реалізуючи стратегію доступного закладу для всіх його учасників та сприяючи удосконаленню освітнього процесу шляхом впровадження сучасних досягнень науки та практики у галузі освітньої інклюзії, позиціонує себе як фундатор формування нової освітньої філософії рівних можливостей.

Список використаних джерел:

1. Акредитаційний пакет «Інклюзія: архітектурна доступність та толерантність в університетській спільноті». URL: https://asp.knu.ua/doc/NP_Baza_univ/Inclusion.pdf (дата звернення: 31.10.2022).

2. Березіна С. Цикл тренінгів з інклюзії в освіті в КНУ. *Україно-китайський інноваційний центр КНУ*: веб-сайт. 2019. URL: <http://univ.kiev.ua/news/10768> (дата звернення: 31.10.2022).
3. Васильєва-Халатникова М. О. Педагогічні умови та особливості організації соціокультурного середовища інклюзії у закладі загальної середньої освіти для дитини з інвалідністю. *Advanced trends of the modern development of psychology and pedagogy in European countries*: collective monograph. Riga: Izdevnieciba «Baltija Publishing», 2019. Р. 67–82.
4. Концепція розвитку інклюзивної освіти «Університет рівних можливостей» Київського національного університету імені Тараса Шевченка. *Вчена рада Київського національного університету імені Тараса Шевченка*: веб-сайт. 2020. URL: <http://senate.univ.kiev.ua/wp-content/uploads/2020/07/КОНЦЕПЦІЯ-університет-рівних-можливостей.pdf> (дата звернення: 31.10.2022).
5. Соціальна робота: реалії та виклики часу: навч.-метод. посіб. / С. О. Омельченко та ін. Слов'янськ: Вид-во Б. І. Маторіна, 2021. 219 с. URL: <http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/34954/Sotsialna%20Robota%20Realii%20Ta%20Vykyky%20Chasu.pdf?sequence=1> (дата звернення: 31.10.2022).
6. Пам'ятка Про правила комунікації із людьми з інвалідністю. У рамках проекту «Університет рівних можливостей». URL: <http://www.univ.kiev.ua/pdfs/equal-opportunities/Pamyatka-pro-pravyla-komunikaciyi-iz-lyudmy-z-invalidnistyu.pdf> (дата звернення: 31.10.2022).
7. Тарасюк Л. С. Проблема культури толерантності в сучасному суспільств. *Гуманітарний часопис*. 2013. № 1. С. 41.